

Дмитро ДЕМ'ЯНЧУК,
Олексій ЗЛАТОГОРСЬКИЙ
(м.Луцьк)

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ГОРОДИЩІ У РАТНЕ

Протягом польового сезону 2009-2010 років експедицією ДП «Волинські старожитності» під керівництвом авторів було двічі обстежено давньоруське городище XII-XIV ст. у селищі Ратне (північно-східна Волинь).

Панорама городища у смт. Ратне

Ратне згадується в історичних джерелах лише з 1366 р. На Ратнівському городищі ніколи не проводилися стаціонарні археологічні дослідження. Невеликі шурфи на площадці заклали у 1960-х рр. П.Раппопорт.

Метою розвідок було уточнення характеру та сучасного стану пам'ятки, зони поширення та глибини залягання культурного шару на дитинці городища.

Городище знаходиться на південно-західній околиці селища, в урочищі «Замок». Воно відноситься до «острівного» типу, займає невеличку площадку (острів) серед заболоченої території. Діаметр «острівка» складає 60 м. В'їзд до городища йде на заході по вузькому перешийку. Площадка має неправильну у плані форму, підвищується над болотом на 2-3 м. У східній частині городища є невелике підвищення, яке П.Раппопорт вважав залишками дерев'яної вежі XIV ст. За традицією, яка йде від того ж П.Раппопорта, городище датується XII-XIV ст.

У 2010 р. в різних частинах городища нами було закладено шість шурфів розмірами 2х2 м кожний. Стратиграфія шурфів показала перевідкладений характер ґрунту до позначки -0,40 м від сучасної поверхні, що пов'язано з інтенсивною оранкою на пам'ятці впродовж останніх 20 років. Загалом культурний шар являє собою гумусований супісок світло-коричневого кольору із вмістом глиняної

обмазки, попелу, фрагментів кераміки і залягає у різних частинах городища до глибини -0,60 – 1,00 м від сучасної денної поверхні.

Виявлена під час досліджень кераміка представлена у більшості стінками, вінчиків виробів поодинокі. Зокрема, ліпна кераміка представлена стінками горщиків цеглистого, коричнево-червонуватого кольорів. Їх тісто містить домішки кременю та сланцю, на зламі - чорного кольору. Один з фрагментів орнаментований прямими та хвилястими лініями. За аналогіями ці вироби відносяться до Лука-Райковецької культури. До цієї ж культури відноситься один фрагмент кружального горщика, також орнаментований прямими та хвилястими лініями.

Гончарна кераміка представлена виробами XII ст.: вони мають тісто доброї якості, цеглястого кольору, орнаментовані врізними паралельними лініями. Один з вінчиків горщика відноситься до XIV ст.

Велика колекція керамічних виробів репрезентує пізньосередньовічний час широкого хронологічного діапазону - XVI-XVIII ст. Більшість фрагментів чорнолощені, частина - покрита зеленою поливою з внутрішньої сторони. Один із вінчиків горщика має білий колір та зацип з внутрішньої сторони.

Загалом, серед чисельного керамічного матеріалу, виявлено у шурфах та на поверхні пам'ятки привертає увагу ліпна та кружальна кераміка VIII-IX ст. Лука-Райковецької культури, що дає можливість припустити, про існування городища вже у ранньослов'янській час.

Автори статті на території городища у смт. Ратне

Виявлені фрагменти кружальної кераміки давньоруського часу XII ст., XIV ст. та пізнього середньовіччя XVI ст., XVII-XVIII ст. наводять на думку, що городище, яке виникло ще у ранньослов'янський період, завдяки вигідному розташуванню на торгівельному шляху до Берестя, зберегло своє існування впродовж усього

періоду середньовіччя.

Дати конкретні відповіді стосовно функціонування пам'ятки у різні історичні періоди, стосовно призначення дерев'яної вежі на її території зможуть лише комплексні

археологічні розкопки. А передувати їм повинна охорона археологічного об'єкту - нині городище використовується під самовільне городництво і паралельно є ласим шматком для пошуків мародерів з металодетекторами.

